Woordenboek

Papiamentu-Ulandes, Nederlands-Papiaments

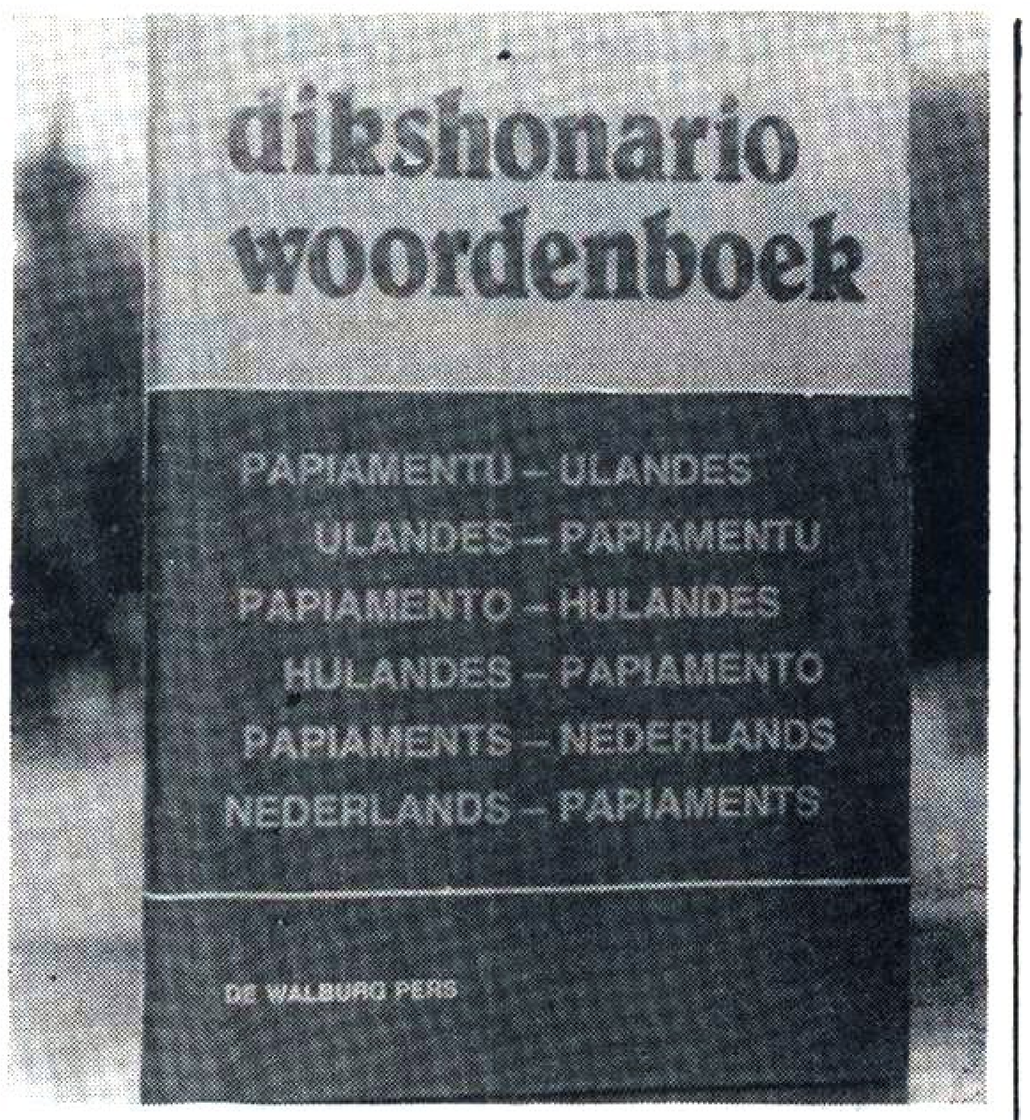

Na aanvankelijk wat vertraging is nu in de boekhandel verkrijgbaar het woordenboek Papiamentu-Nederlands, NederlandsPapiamentu, samengesteld door Mario Dijkhoff met medewerking van Magalis Vos - de Jesus. De uitgave van dit eerste zo uitgebreide woordenboek Papiamentu werd mede mogelijk gemaakt door financiele steun van de Regering van de Nederlandse Antillen en de Sticusa. Het werd door De Walburgpers onder auspicien van het Antilliaans Contact Centrum uitgegeven. De vormgeving is zeker geslaagd te noemen: de harde kaft garandeert stevigheid ook na langdurig gebruik. Voor f. 18,50 is het bijna te geef! (Alleen jammer dat pag. 138 en 139 werden verwisseld).

Pogingen in het verleden om tot uitgave van een dergelijk woordenboek te komen zijn om de een of andere reden steeds weer mislukt en het is des te opmerkelijker dat juist in deze woelige tijden van spellingskonflikten en dergelijke, iemand het aandurft een dergelijk werk samen te stellen en uit te geven. Dijkhoff verdient hiervoor lof, beslist! Hij heeft de moed gehad de impasse waarin we nu verkeren te proberen doorbreken ten goede van het Papiamentu zelf. Durf ook, omdat hij -- als Arubaan -- gekozen heeft voor de spelling Romer-Maduro-Jonis: de fonologische schrijfwijze.

Op de inhoud van het woordenboek zelf zijn echter heel wat opmerkingen te maken en het is de vraag of dit niet komt door de haast waarmee het werk is samengesteld. Wat meer tijd zou zeker de kwaliteit ten goede zijn gekomen. Nu is er welliswaar een woordenboek, maar erg volledig of betrouwbaar kan het niet genoemd worden. Dit geldt zeker voor de niet-Papiamentstaligen, terwijl zij die het Papiamentu wél machtig zijn zich zullen ergeren aan de slordigheden.

BESTAANDE BOEKEN

Om een idee te geven van de tekortkomingen, vergeleek ik het woordenboek met twee geheel willekeurig gekozen boeken over het Papiamentu, te weten Pierre Lauffer's "Un selekshon di palabra i ekspreshon" en Antoine Maduro's " Algun anotashon mas tokante nos lenga i otro asuntunan". Men zou immers van een samensteller van een woordenboek mogen verwachten dat hij dankbaar gebruik maakt van al gekompileerd materiaal. Toch komen in het woordenboek van Dijkhoff bijvoorbeeld niet voor de woorden *Labirgen, rèspòns, wachafita, shèrta, rosa* (wieden), *krekeché, zorokloko, zurú, kongrega, rebida, kubri, tapá* (verborgen), *pousa* uit Lauffer's boek of *bòndel, blèblè boká* di pos), *bomba, bombá, desu, djigui, diudju, drechi* (buska drechi di), *duna* (un porta ku ta duna pa kaya) uit Maduro's werk. En dat zijn nog maar een paar uit twee geheel willekeurig gekozen boeken!

ONDERWERPEN

Een andere kontrole-mogelijkheid is om een bepaald onderwerp te kiezen en eens na te gaan of de woorden die daarmee verband houden en die in je opkomen er inderdaad in staan: een lekenmethode, die toch de nodige omissies aan het licht brengt. Plaatsnamen van *Aleksandria* tot *Babilonia* komen voor, maar voor Londen, New York, Bogota of Miami tasten we nog in het duister. Dit geldt ook voor namen van landen: van *Afganistan* tot *Tunesia* geen problemen. Maar *Guaiana* of *San Salvador* ontbreken; van de Europese landen ontbreekt *Irlandia*. *Medio-Oriente* is wel te vinden, *Sentro-Amerika* bijv. weer niet.

Namen van dieren geven ook hier weer problemen. Mogelijk zijn er teveel stadsmensen onder ons of is er gewoon sprake van een gebrek aan interesse (en daardoor ook aan kennis) van onze fauna. Een *yeye* is naast cicade ook libelle, *alablanka* is wel opgenomen, *aladuru* en *buladèifi* niet, evenmin als de *sloke* (ook *kokoi* genaamd). Van de roofvogels ontbreekt de *falki*, terwijl ook de *makuaku* en *pimpiri* ontbreken. Storend is ook dat niet de moeite werd genomen de dieren beter te omschrijven: *chuchubi* staat als "Caraibische spotlijster (Mimus gilvus)" terwijl de *warawara* het maar moet met "een soort roofvogel". Bij *kolebra* is het onjuist te vermelden "soort slang": het woord wordt gebruikt voor elke slang en niet voor een specifieke soort! Verder geen *kiwa* of *tapakonchi*, geen *wimpiri, dradu, buni, mulá,* enz.

Nu zijn deze twee onderwerpen misschien niet zo heel erg belangrijk en lijkt het wel alsof er sprake is van muggezifterij, maar het betoog gaat op voor elk willekeurig onderwerp dat maar te bedenken valt!

Wabi is niet alleen "wankel. slap" maar ook een boom. Waarom wel *berehein*, maar geen *kousebánt* of *kenepa*, wel *sorsaka* maar geen *skópapel*? Waarom wel *ebano* (ebbehout) maar geen *mahòk* of *pichpein*? Wel *tablèt*, *pulchi* en *kàpsula* maar geen *supositorio*? Wel *drep*, geen (*enfermedat*) *veneriko*, wel *deros* en geen *ulsera*, wel *operá* geen *pasa angua*, wel *aborto* geen *pèrde yu*? Wel *shers*, maar geen *kitoki* of *sinkuria*.

Ook fouten zijn er te vinden: een *selador* is geen gevangenisbewaarder, maar een douanebeambte, een *bosá* van een paard is geen muilkorf maar een hoofdstel, een *polako* naast Pool vooral een Askenazim, een *tempel* naast tempel ook synagoge, *skalchi* naast schaal ook de kollekte in een kerk. En omgekeerd is een Nederlands kilo in het Papiaments wel *kilo*, maar veel vaker nog *dos liber*. Chloor geen *kloròks* (chloorbleekloog(. Een richtingaanwijzer zou alleen op Aruba een naam hebben: *señelait*. Op Curacao gebruikt met het welliswaar weinig in het verkeer, maar het heeft wel een naampje! *Kokada* is verder geen kokoskoek (*mankaron*)!

ARUBA-CURACAO

Wat ronduit storend is, is de slordige manier van aangeven welk woord op Aruba en welk woord op Curacao wordt gebruikt. Zo zou op Aruba gesproken worden over *bakator* op Curacao over *bakaduru*, van *baston* (A) en en *baston* (C), van *armbant* (A) en *pulsera* (C). Is er mogelijk sprake van Arubaanse trots? Op Curacao gebruiken we niet *stul di baibin*, *hamak'i tete* en *dodo* (slapen, ook bij volwassenen. Dit woord ontbreekt overigens.), maar heel wat van de "Arubaanse" woorden gebruiken wij ook! Verder bijv. wel *altu* (C) en *alto* (A), maar geen *haltu*.

VULGAIR

Een kleine opmerking verder over het gebruik van de afkorting *vulg*. voor vulgair, zoals in de *listen di abreviashon* staat. Het zou te verwachten zijn dat deze aanduiding gebruikt zou worden voor al die woorden, die niet tot de dagelijkse, nette spreektaal gerekend kunnen worden.

Echter de meest schunnige woorden komen niet in aanmerking voor het bijvoegsel "vlug", wat toch wel te verwachten zou zijn! Het woordenboek van Dijkhoff zal voorlopig niet in aanmerking komen voor de aanduiding "HET Woordenboek Papiamentu-Nederlands", daarvoor vertoont het teveel gebreken. Toch zal het zeker zijn plaats weten te vinden in de boekenkasten, die al zovele jaren schreeuwen om een woordenboek.

Hopelijk heeft hij de aanzet gegeven, die binnen niet al te lange tijd zal leiden tot een vollediger woordenboek Papiamentu: we zijn er echt aan toe!

CAREL DE HASETH

Mario Dijkhoff: Dikshonario/Woordenboek
De Walburg Pers, 1980.
f. 18,50 in de boekhandel.

van dorp ~ eddine n.v.
Uw Boekenspecialist
Punda
Promenade
Otrabanda
Schottegatweg (O)

Eindelijk
Het woordenboek Papiaments – Nederlands
Dank zij financiele steun van de Sticusa
Slechts fl. 18,50
aangesloten bij icob
Verkrijgbaar in de goede boekhandel
Distributeur
VAN DORP EDDINE N.V.

Coordinator
C. de Haseth